

หมวดที่ 3

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

บทที่ 1

ลักษณะสำคัญของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ห้างหุ้นส่วนนอกจากห้างหุ้นส่วนสามัญแล้วยังมีห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ มีหุ้นส่วนที่รับผิดจำกัดกับหุ้นส่วนที่รับผิดไม่จำกัด และมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งแตกต่างจากห้างหุ้นส่วนสามัญที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีลักษณะสำคัญตามกฎหมายกำหนดไว้ดังนี้คือ

มาตรา 1077 บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

(1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลาย คนซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(2) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลาย คนซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนึ่งของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกจำนวนหนึ่ง”

มาตรา 1078 บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน”

1. ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามกฎหมายดังกล่าวแล้วมีลักษณะดังนี้ คือ

1. เป็นห้างหุ้นส่วนที่มีหุ้นส่วนสองประเภทคือ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด

2. ห้างหุ้นส่วนต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

2. ข้อแตกต่างระหว่างหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(1) เรื่องการรับผิดในหนี้ของห้างฯ

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด รับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ลงทุน ยกเว้นกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดยังไม่ได้จดทะเบียน ต้องรับผิดโดยไม่จำกัดจำนวน (มาตรา 1079)

- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด รับผิดโดยไม่จำกัดจำนวน

(2) เรื่องการรับผิดร่วมกัน

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ไม่ต้องรับผิดในหนี้ของห้างร่วมกัน
- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ต้องรับผิดร่วมกันในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดด้วยกัน

(3) เรื่องคุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วน

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดไม่เป็นสาระสำคัญ หุ้นส่วนตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นคนไร้ความสามารถ ห้างไม่ต้องเลิก (มาตรา 1092)
- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด เป็นสาระสำคัญ ถ้าหุ้นส่วนตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นคนไร้ความสามารถ เป็นเหตุให้เลิกห้าง (มาตรา 1055)

(4) เรื่องทุน

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ลงทุนได้เฉพาะเงินสดและทรัพย์สิน (มาตรา 1083)
- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ลงทุนได้ทั้งเงินสด ทรัพย์สิน และแรงงาน

(5) เรื่องการบริหารงาน

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ไม่มีสิทธิเป็นผู้จัดการห้างฯ (นอกจากจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น)
- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด มีสิทธิเป็นผู้จัดการห้างฯ

(6) การใช้ชื่อหุ้นส่วนเป็นชื่อห้างฯ

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ห้ามใช้ (มาตรา 1081)
- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด มีสิทธิใช้ได้

(7) การประกอบการค้าแข่งขันกับห้างฯ

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ไม่ห้าม (มาตรา 1090)
- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ห้าม (มาตรา 1066)

(8) การโอนหุ้น

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด โอนได้โดยหุ้นส่วนอื่นไม่ต้องให้ความยินยอม (มาตรา 1091)

- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด การโอนหุ้นต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน (มาตรา 1040)

(9) การให้สิทธิทางเข้ามาถือหุ้นแทนที่

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ถ้าหุ้นส่วนตายทางเข้ามาถือหุ้นแทนได้ (มาตรา 1093)
- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ถ้าหุ้นส่วนตาย ทางเข้ามาถือหุ้นแทนไม่ได้ ต้อง

เลิกห้างหรือให้ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่รับซื้อหุ้นไว้แทน (มาตรา 1055 (5) และมาตรา 1060)

(10) การที่เจ้าหนี้ฟ้องให้หุ้นส่วนรับผิด

- หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด เจ้าหนี้ฟ้องไม่ได้ถ้าห้างไม่เลิก (มาตรา 1095) นอกจากกรณีเข้าข้อยกเว้น 4 ประการคือ

1. ฝ่าฝืนข้อห้ามในเรื่องการใช้ชื่อตัวเองเป็นชื่อห้าง (มาตรา 1082)

2. ฝ่าฝืนข้อห้ามในเรื่องแจ้งให้บุคคลภายนอกทราบว่าตนเองลงทุนมากกว่าที่ได้จำกัดความรับผิดไว้ (มาตรา 1085)

3. ฝ่าฝืนเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วน (มาตรา 1088)

4. หนี้ที่เกิดก่อนห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จดทะเบียน (มาตรา 1079)

ถือว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดต้องรับผิดเมื่อหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด เมื่อห้างผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้ฟ้องได้ทันทีพร้อมกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

- หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด เจ้าหนี้ฟ้องให้รับผิดได้มีเมื่อห้างตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้แล้วโดยไม่ต้องรอให้เลิกห้างเสียก่อน

3. ข้อแตกต่างระหว่างห้างหุ้นส่วนสามัญกับห้างหุ้นส่วนจำกัด

(1) ประเภทของหุ้นส่วน

- ห้างหุ้นส่วนสามัญ มีหุ้นส่วนประเภทเดียวคือรับผิดร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวน

- ห้างหุ้นส่วนจำกัด มีหุ้นส่วนสองประเภทคือหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด รับผิดจำกัดไม่เกินจำนวนที่ลงทุนและหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด รับผิดร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวน (มาตรา 1077)

(2) การเลิกห้างเพราะหุ้นส่วนตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นคนไร้ความสามารถ

- ห้างหุ้นส่วนสามัญ ไม่ต้องเลิก

- ห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้องเลิก (นอกจากจะมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น) (มาตรา 1055 (5))

(3) การจดทะเบียน

- ห้างหุ้นส่วนสามัญ กฎหมายไม่บังคับ ถ้าจดทะเบียนมีสภาพเป็นนิติบุคคล

- ห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายบังคับให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (มาตรา 1078)

ตัวอย่าง

1. เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดผิดนัดชำระหนี้เจ้าหนี้ฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดได้กันที่

ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในหนึ่งของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่จำกัดจำนวนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 (2) เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดผิดนัดชำระ

หนี้เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ให้รับผิดชำระหนี้ได้ทันที จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดของห้างหุ้นส่วนจำกัด จำเลยที่ 2 จะต้องรับผิดร่วมกับจำเลยที่ 1 จะอ้างว่าต้องให้มีการเลิกห้างหรือล้มละลายหรือจะต้อง pragmat ห้างไม่มีทรัพย์พอชำระหนี้หาได้ไม่

2. ห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ต้องรับผิดในหนี้ที่กระทำโดยตัวแทนของห้างฯ

ห้างจำเลยที่ 1 ใช้ชื่อ “นำศิลป์การพิมพ์” ซึ่ง ก. เคยจดทะเบียนพาณิชย์และใช้ชื่อนี้ประกอบกิจการพิมพ์หนังสือมาก่อนมาจดทะเบียนตั้งเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยมีวัตถุประสงค์รับพิมพ์หนังสือซึ่งเหมือนกิจการส่วนตัวของ ก. ครั้นเมื่อจำเลยที่ 1 จดทะเบียนตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว ก. เลิกประกอบกิจการส่วนตัวของตนแล้วเข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดในห้างของจำเลยที่ 1 แม้จำเลยที่ 2 ภารຍาไม่จดทะเบียนสมรสของ ก. เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 ก็ตาม แต่ ก. พิมพ์นามบัตรแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 กับธนาคารตกลงกันให้ ก. มีอำนาจสั่งจ่ายเช็คในนามของจำเลยที่ 1 โดยต้องประทับตราของจำเลยที่ 1 ก. เป็นผู้จัดหาเครื่องพิมพ์มาใช้ในกิจการของจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดหาอุปกรณ์การพิมพ์ เป็นผู้รับงานพิมพ์มาให้จำเลยที่ 1 ก. ได้สั่งจ่ายเช็คไปแลกเงินสดจากโจทก์มาใช้ในกิจการของจำเลยที่ 1 พฤติการณ์ต่าง ๆ เช่นว่านั้นเชื่อได้ว่าจำเลยที่ 1 ได้เชิดให้ ก. เป็นผู้มีอำนาจจัดการกิจการต่าง ๆ ของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดต่อโจทก์ และจำเลยที่ 2 ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการต้องร่วมรับผิดกับจำเลยที่ 1 ด้วย²

3. หนี้ที่เกิดก่อนห้างจดทะเบียนหุ้นส่วนทุกคนต้องร่วมรับผิด

(1) จำเลยที่ 3 ที่ 4 ได้ร่วมกับจำเลยที่ 2 ตั้งโรงงานแก้วขี้นเพื่อผลิตขวดยาและเครื่องแก้วออกจำหน่ายหากำไร ในระหว่างที่โรงงานแห่งนี้ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด จำเลยที่ 2 ได้ซื้อสินค้าจากโจทก์เพื่อนำไปใช้ในกิจการของโรงงานแล้วไม่ชำระราคา จำเลยที่ 3 ที่ 4 ต้องรับผิดหนี้ค่าซื้อสินค้านั้นร่วมกับจำเลยที่ 2 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1079 และต่อมาเมื่อโรงงานนั้นได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ก็ต้องร่วมรับผิดในหนี้รายนี้ด้วย³

(1) คำพิพากษาฎีกาที่ 590/2520

(2) คำพิพากษาฎีกาที่ 1035/2520 หน้า 614

(3) คำพิพากษาฎีกาที่ 386/2519 หน้า 219

(2) เดิมจำเลยที่ 2 ประกอบธุรกิจการค้าอยู่แล้ว ต่อมาได้ขยายกิจการโดยตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 ขึ้น มีบุตรภริยาจำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วน จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ แต่ยังมิได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ระหว่างนี้จำเลยที่ 2 สั่งซื้อสินค้าจากโจทก์ในนามห้างฯ จำเลยที่ 1 ดังนี้ แม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1078 จะบังคับว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียน แต่มาตรา 1079 กับัญญาไว้ว่า ถ้ายังมิได้จดทะเบียนอยู่ครบได้ ท่านให้ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดยอมต้องรับผิดชอบกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวนเงินกว่าจะได้จดทะเบียน ดังนั้น จำเลยที่ 2 ผู้เป็นหุ้นส่วนจึงต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำเลยที่ 1 อันมีอยู่ก่อนที่ได้จดทะเบียน¹

4. การกู้เงินมาใช้ในกิจการค้า ถือว่าอยู่ในวัตถุประสงค์

ห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 หุ้นส่วนผู้จัดการกู้เงินของโจทก์มาใช้ในกิจการค้าของตน จึงไม่เป็นการนอกรัตถุประสงค์ของจำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบหนี้เงินกู้²

---

(1) คำพิพากษาฎีกาที่ 992/2521 หน้า 641

(2) คำพิพากษาฎีกาที่ 3896/2525 หน้า 2890

บทที่ 2

การตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด

1. หลักเกณฑ์การตั้ง

การตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดมีหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติสองประการ คือ

1. ต้องมีสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด

สัญญานี้ต้องทำตามหลักเกณฑ์ของสัญญาหุ้นส่วนตามที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่อง ลักษณะสำคัญของห้างหุ้นส่วน มาตรา 1012

2. ต้องจดทะเบียน ที่หอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ณ ท้องที่สำนักงานใหญ่ของห้างหุ้นส่วน

2. รายการที่ต้องจดทะเบียน ต้องมีรายการตั้งนี้ คือ

1. ชื่อห้างหุ้นส่วน

2. ข้อแฉลงความว่าเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุที่ประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนั้น

3. ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขาทั้งปวง

4. ชื่อยี่ห้อสำนักและอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดรวมจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเข้าเหล่านั้นได้ลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

5. ชื่อ ยี่ห้อ สำนัก และอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

6. ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

7. ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้างหุ้นส่วนนั้นประการใดให้ลงไว้ด้วย

8. รายการอื่น ๆ ที่เห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบ

การจดทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียน ทำใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้น ฉบับหนึ่ง (มาตรา 1077)

บทที่ 3

การบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

การบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด มี 2 กรณีคือ การบริหารงานโดยตรงหรือ การจัดการห้างหุ้นส่วน และการบริหารงานโดยอ้อมหรือการดูแลครอบงำการจัดการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. การบริหารงานโดยตรง คือ การเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ผู้ที่มีสิทธิได้แก่หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น แต่ถ้าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเข้ามาเกี่ยวข้องจัดการก็ต้องร่วมรับผิดชอบหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังนี้คือ

มาตรา 1087 บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ”

มาตรา 1088 บัญญัติว่า “ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น โดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำก็ต้องเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้ง และถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ต้องเห็นชอบกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่” (ถือเป็นข้อยกเว้น)

อำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ

ในการที่ได้บริหารงานตามวัตถุประสงค์ของห้างฯ การกระทำนั้นผูกพันห้างและหุ้นส่วนทุกคน

ในกรณีที่กระทำการเกินวัตถุประสงค์ ไม่ผูกพันห้างและหุ้นส่วนผู้ใด หุ้นส่วนผู้จัดการต้องรับผิดเป็นการส่วนตัว

2. การบริหารงานโดยอ้อม (การดูแลครอบงำการจัดการ)

เนื่องจากหุ้นส่วนที่ไม่มีหน้าที่บริหารงานโดยตรง มีสิทธิบริหารงานทางอ้อม ซึ่งตามกฎหมายให้สิทธิไว้ดังนี้คือ

1. การออกความเห็นและแนะนำ
2. การออกเสียงในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการ (เฉพาะในกรณีที่ได้กำหนดให้สิทธิไว้ในสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด) (มาตรา 1088)
3. สิทธิที่จะได้ตามถึงการงานของห้างที่จัดอยู่ได้ตลอดเวลา
4. สิทธิที่จะตรวจสอบและคัดสำเนาสมุดบัญชี และเอกสารใด ๆ ของห้างหุ้นส่วน (มาตรา 1037)

ตัวอย่าง

1. แม้หุ้นส่วนผู้จัดการจะลงชื่อโดยไม่ประทับตราห้างฯ แต่ถือว่ากระทำในนามห้างฯ ห้างต้องรับผิด

โจทก์ฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนผู้จัดการในฐานะส่วนตัวเป็นจำเลยร่วมกันเรื่องผิดสัญญาเช่า จำเลยให้การว่าหุ้นส่วนผู้จัดการในฐานะส่วนตัวเป็นคู่สัญญากับโจทก์ห้างหุ้นส่วนไม่ต้องรับผิด เพราะหุ้นส่วนผู้จัดการลงชื่อในสัญญาโดยไม่ได้ประทับตราของห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ทางพิจารณาได้ความว่าในการทำสัญญาอื่น ๆ หุ้นส่วนผู้จัดการได้ลงชื่อในสัญญาเหล่านั้นในนามห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่ได้ประทับตราของห้างหุ้นส่วนจำกัด และสัญญาเช่ารายพิพาท หุ้นส่วนผู้จัดการก็ทำในฐานะผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังนี้ ต้องถือว่าห้างหุ้นส่วนผู้จัดการทำสัญญาเช่ารายพิพาทในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องรับผิดตามสัญญา หุ้นส่วนผู้จัดการไม่ต้องรับผิดในฐานส่วนตัว¹

2. กรณีที่ถือว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้างฯ

(1) ห้างหุ้นส่วนจำกัดมอบให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดผูกหนึ่งกรรมการ แทนห้างเมื่อหุ้นส่วนผู้นั้นได้ทำสัญญาขายป้อให้โจทก์ในนามห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนต้องรับผิดต่อโจทก์ตามสัญญาที่หุ้นส่วนได้ทำไว้นั้น

การที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดใจเข้าทำสัญญาขายป้อในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยลงชื่อตนเองและประทับตราของห้าง ถือเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้นั้นจึงต้องร่วมรับผิดชอบตามสัญญาด้วย²

(2) ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเข้าจัดการห้าง ต้องรับผิดร่วมกับห้างหุ้นส่วน เช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญ³

(1) คำพิพากษาฎีกាពท. 955/2510 หน้า 1604

(2) คำพิพากษาฎีกាពท. 1880/2514 หน้า 1591

(3) คำพิพากษาฎีกាពท. 1650/2500 หน้า 1573

(3) จำเลยที่ 1, 2 ร่วมกันลงลายมือชื่อสั่งจ่ายเงินตามเช็คพิพาทแก่โจทก์เพื่อชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งต่อมาได้เลิกกิจการ จำเลยที่ 1 ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการต้องร่วมรับผิดใช้เงินตามเช็คพิพาทแก่โจทก์ จำเลยที่ 2 ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ลงลายมือชื่อในเช็คพิพาทเป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงต้องร่วมรับผิดต่อโจทก์ เช่นเดียวกับจำเลยที่¹

3. กรณีหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าจัดการห้างไม่ต้องรับผิดในหนี้การจ้างแรงงานของลูกจ้าง

หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดแม้จะสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็ไม่ต้องรับผิดในหนี้เกี่ยวกับการจ้างแรงงานของลูกจ้างห้างหุ้นส่วน เพราะหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่นายจ้างต้องรับผิดต่อลูกจ้าง หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบไม่มีความสัมพันธ์ในฐานะนายจ้างและลูกจ้าง จึงไม่ต้องรับผิด

บทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. ม. 1088 เป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดทำผิดหน้าที่ จึงต้องรับผิดในหนี้อันเกี่ยวกับกิจการที่สอดเข้าไปเกี่ยวข้องต่อบุคคลภายนอก มิใช่ต้องรับผิดในหนี้อันเกิดจากความสัมพันธ์ในฐานะนายจ้างและลูกจ้าง²

---

(1) คำพิพากษาฎีกาที่ 691/2524 หน้า ๖๖๖

(2) คำพิพากษาฎีกาที่ 2510/2526 หน้า ๒๙๙๓

บทที่ 4

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

มีกฎหมายบัญญัติข้อกำหนดเกี่ยวกับหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด ดังนี้คือ

1. การประกอบการค้าแข่งขันกับห้าง

มาตรา 1090 บัญญัติว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจะประกอบการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม”

ดังนั้น กฎหมายไม่ห้ามหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดประกอบการค้าแข่งขันกับห้าง แต่หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด กฎหมายห้ามเด็ดขาด เว้นแต่หุ้นส่วนทั้งหมดยินยอม หรือรู้อยู่แล้วเมื่อเวลาที่จดทะเบียนห้างฯ (มาตรา 1066)

2. ทุน

หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ลงทุนได้เฉพาะเงินสดและทรัพย์สิน

หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ลงทุนได้ทั้งเงินสด ทรัพย์สิน และแรงงาน

3. การเปลี่ยนแปลงทุนหรือลดจำนวนลงทุนของห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

จะมีผลต่อบุคคลภายนอกต่อเมื่อได้จดทะเบียนข้อตกลงนั้น และมีผลเฉพาะหนึ่งของห้างฯ ที่เกิดขึ้นหลังจากการจดทะเบียน (มาตรา 1086)

4. กำไรและขาดทุน

มาตรา 1084 บัญญัติว่า “ห้ามให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วนทำมาค้าได้

ถ้าทุนของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไป เพราะค้าขายขาดทุน ท่านห้ามให้แบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้นจะได้คืนมาเต็มจำนวนเดิม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบได้รับเงินปันผลหรือดอกเบี้ยไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าหาอาจจะบังคับให้เข้าคืนเงินนั้นได้ไม่”

ตัวอย่าง กำไรหรือเงินปันผลของห้างหุ้นส่วนบริษัทจะจ่ายไม่ได้จนกว่าทุนซึ่งขาดจะได้คืนมาเต็มจำนวน¹

5. การโอนหุ้น

มาตรา 1091 บัญญัติว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ ก็โอนได้”

การโอนหุ้นของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดโอนกันได้โดยไม่ต้องให้หุ้นส่วนอื่นให้ความยินยอม แต่ถ้าเป็นการโอนหุ้นของหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน (มาตรา 1040)

---

(1) คำพิพากษาฎีกาที่ 461/2497 หน้า 1921 (ประชุมใหญ่)

บทที่ 5

ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

เรื่องความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดกับเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ที่เป็นบุคคลภายนอกนั้น คล้ายกับเรื่องความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญที่จะระบุรายละเอียดดังนี้ คือ

1. ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วน

เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดมีหุ้นส่วนสองประเภทคือ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด หุ้นส่วนทั้งสองประเภทจะรับผิดต่อเจ้าหนี้อันเป็นบุคคลภายนอก ดังนี้คือ

ก. หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด จะต้องรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัดร่วมกัน และไม่จำกัดจำนวน แต่การฟ้องให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดมีเงื่อนไข 2 ข้อคือ

1. ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องถูกเจ้าหนี้เรียกให้ชำระหนี้และไม่ยอมชำระ ห้างจึงตกลเป็นผู้ติดชำระหนี้เสียก่อน จึงจะฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดคนหนึ่งคนใดได้ (มาตรา 1070)

2. แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดมีสิทธิให้อาทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนจำกัดชำระหนี้เสียก่อนได้ ถ้าหุ้นส่วนนั้นพิสูจน์ได้ว่า

- (1) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน และ
- (2) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้นไม่เป็นการยาก (มาตรา 1071)

เมื่อได้ดำเนินการอาทรัพย์สินของห้างมาชำระหนี้แล้วยังไม่พอชำระหนี้จึงเรียกให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดให้รับผิดได้ต่อไป

ข. หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ต้องรับผิดต่อเจ้าหนี้บุคคลภายนอกในหนี้สินของห้างเฉพาะไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุนเท่านั้น ข้อยกเว้น ในกรณีที่ได้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายต้องรับผิดเสมอหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ในการณ์ต่อไปนี้

1. ฝ่ายนิข้อห้ามในเรื่องการใช้ชื่อตัวเองเป็นชื่อห้าง (มาตรา 1082)
2. ฝ่ายนิข้อห้ามในเรื่องแจ้งให้บุคคลภายนอกทราบว่า ตนเองลงทุนมากกว่าที่ได้จำกัดความรับผิดไว้ (มาตรา 1085)

3. ฝ่ายเข้าไปจัดการงานของห้างหุ้นส่วน (มาตรา 1088)

4. หนี้ที่เกิดก่อนห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จดทะเบียน (มาตรา 1079)

ซึ่งเจ้าหนี้บุคคลภายนอกมีสิทธิฟ้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่ได้กระทำการฝ่ายนิขันให้รับผิดไม่จำกัด และฟ้องได้ทันทีพร้อมกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้

เงื่อนไขในการที่เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเฉพาะไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุน มีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1. ห้างหุ้นส่วนได้เลิกกัน

2. ฟ้องเรียกได้เฉพาะเรื่องต่อไปนี้

(1) จำนวนลงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างสั่งแก่ห้างหุ้นส่วน

(2) จำนวนลงทุนเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

(3) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับแล้วโดยทุจริตและฝ่ายนิขันต่องاعหมาย (รับเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งไม่ได้จากการที่แท้จริงของห้าง โดยรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว) (มาตรา 1095)

บทที่ 6

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดใช้หลักเดียวกับการเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญ สรุปได้ว่ามีการเลิกห้างได้ 3 วิธีคือ การเลิกโดยผลของกฎหมาย การเลิกโดยหุ้นส่วน และการเลิกโดยคำสั่งศาล สำหรับรายละเอียดให้อุดในหัวข้อที่ได้กล่าวมาแล้ว

และหลังจากการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้องมีการชำระบัญชีให้เสร็จสิ้น จึงถือว่า การเลิกห้างนั้นจะเสร็จสมบูรณ์สิ้นสภาพนิติบุคคล สำหรับรายละเอียดในการชำระบัญชีได้รวมอยู่ในหมวดที่ 5 เรื่องการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ซึ่งจะได้กล่าวถึงในเรื่องบริษัทจำกัดต่อไป เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ใช้หลักการชำระบัญชีเหมือนกัน

ตัวอย่าง

- ห้างหุ้นส่วนจำกัดผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้ฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดได้ทันที ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดต้องรับผิดในหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยไม่จำกัดจำนวนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 (2) เมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดให้รับผิดชำระหนี้ได้ทันที จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดร่วมกับจำเลยที่ 1 จะอ้างว่าต้องรอให้มีการเลิกห้างหรือล้มละลายก่อนหรือจะต้องปรากฏว่าห้างไม่มีทรัพย์พอชำระหนี้หาได้ไม่

---

(1) คำพิพากษาฎีกาที่ 590/2520